

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

9 november 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, BESTUURSZAKEN,
INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING
EN DECREETSEVALUATIE

Vraag om uitleg van de heer Jan Penris tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de nieuwe berekeningwijze van de toekenningen vanuit het Gemeentefonds en de gevolgen daarvan voor de meerjarenbegrotingen van steden zoals Antwerpen

Vraag om uitleg van de heer Rob Verreycken tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over het functioneren van stedelijke vzw's en de controle daarop

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie

Dinsdag 9 november 2004

Voorzitter: de heer Norbert De Batselier

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 15.52 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jan Penris tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de nieuwe berekeningwijze van de toekenningen vanuit het Gemeentefonds en de gevolgen daarvan voor de meerjarenbegrotingen van steden zoals Antwerpen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Penris tot de heer Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de nieuwe berekeningwijze van de toekenningen vanuit het Gemeentefonds en de gevolgen daarvan voor de meerjarenbegrotingen van steden zoals Antwerpen.

De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris: Mijnheer de voorzitter, mijn vraag om uitleg betreft de nieuwe berekeningwijze van de toekenningen vanuit het Gemeentefonds en de gevolgen hiervan voor de meerjarenplanning van alle steden en gemeenten en van Antwerpen, mijn eigen stad, in het bijzonder.

Voor heel wat steden en gemeenten is het Gemeentefonds ondertussen de belangrijkste bron van inkomsten geworden. Dit geldt zeker voor de stad Antwerpen. In 2005 zal de bijdrage van het Gemeentefonds 422 miljoen euro op een totaal van 1.134 miljoen euro aan inkomsten bedragen. Dit komt neer op 37 percent van de totale stedelijke inkomsten.

Sinds de begroting 2003 is opgesteld, zijn een aantal financieringskanalen, zoals het SIF en het

Investeringsfonds in het nieuwe Gemeentefonds geïntegreerd. Tegelijkertijd heeft de toenmalige bevoegde Vlaamse minister een aanzienlijke stijging van de middelen van het Gemeentefonds vooropgesteld.

De aan Antwerpen toegezegde inkomsten uit het Gemeentefonds zijn sindsdien al tweemaal bijgestuurd. De eerste keer werd het bedrag naar beneden bijgestuurd. De tweede keer werd het bedrag ten gevolge van een gedeeltelijke rechtzetting weer naar boven bijgestuurd.

Volgens de ministeriële omzendbrief met begrotingsinstructies van 27 augustus 2004 mogen de steden en de gemeenten de in de ministeriële brief van 5 december 2003 opgenomen bedragen in hun begrotingen voor 2005 inschrijven. Volgens de in deze brief gehanteerde bedragen zou de stijging van de middelen van 4,5 percent in 2005 tot 4 percent in 2008 evolueren.

Volgens een bericht van de VVSG zou de Vlaamse Regering tijdens de begrotingsbesprekingen hebben beslist het Gemeentefonds jaarlijks met niet meer dan 3,5 percent te laten stijgen. Dit bericht is ondertussen officieel bevestigd. Op 19 oktober 2004, uitgerekend de dag waarop het stadsbestuur volgens de wet zijn eigen begroting en meerjarenbegroting moet goedkeuren, heeft schepen Bungeeneers het stadsbestuur de nieuwe cijfers van de Vlaamse administratie voorgelegd.

Tegelijkertijd heeft schepen Bungeeneers het stadsbestuur een begrotingsdocument van de Vlaamse Regering met de titel 'Verantwoordelijkheid nemen. Een engagement voor een gezond financieel beleid' voorgelegd. Op bladzijde 8 van dat document staat te lezen: 'Voortaan wordt de groei van het Gemeentefonds vastgesteld op 3,5 percent per

Penris

jaar. Dit zorgt voor een flinke toename van het budget van de steden en gemeenten en biedt hun anderzijds zekerheid over de exacte stijging van hun inkomsten.' Deze stijging slaat evenwel op de inkomsten in 2002 en heeft niets met de eerder meegedeelde cijfers voor 2004 en de volgende jaren te maken. Een stijging van 3,5 percent blijft sowieso lager dan de eerder voorgespiegelde stijging met 4 percent tot 4,5 percent. Deze nieuwe berekeningswijze moet op zijn minst weinig doorzichtig worden genoemd.

Antwerpen krijgt in elk geval minder geld dan was beloofd. Het weinige goede nieuws is dat Antwerpen in 2005 1,6 miljoen euro meer krijgt dan eerst is geraamd. Vanaf 2006 zullen de inkomsten echter een stuk lager liggen. In 2006 zullen de inkomsten 704.000 euro lager liggen dan mocht worden begroot. In 2007 zal deze daling al 2,9 miljoen euro bedragen. In 2008 zal Antwerpen het met 5,2 miljoen euro minder moeten doen en in 2009 zelfs met 7 miljoen euro minder. Voor de huidige meerjarenplanning van de stad Antwerpen betekent dit een gecumuleerd verlies aan geplande inkomsten van 14,2 miljoen euro. Recurrent houdt dit voor deze stad een jaarlijkse besparing van 2,8 miljoen euro in.

Schepen Bungeneers, die zijn begroting op 19 oktober 2003 aan de Antwerpse gemeenteraad heeft voorgelegd, heeft in dit verband over een nieuw en onverwacht probleem gesproken. Hij heeft onder meer verklaard: 'Gelukkig moet de Vlaamse begroting nog goedgekeurd worden en kan ze dus nog bijgestuurd worden.' Tegelijkertijd heeft hij iedereen herinnerd aan de belofte om minstens een gedeelte van de Lambermontgelden aan de hulp voor de noodlijdende gemeentefinanciën te besteden. Het onverwacht wijzigen van eerdere begrotingsinstructies, vlak voor het ogenblik waarop alle Vlaamse steden en gemeenten hun eigen begrotingen moeten laten goedkeuren, getuigt alleszins van weinig gevoel voor degelijk bestuur.

Mijnheer de minister, in hoeverre kunnen de engagementen van 27 augustus 2004 worden gehonoreerd?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, uw vraag stelt me in staat om een aantal dingen in het juiste perspectief te plaatsen. Er krijgen heel wat Vlaamse gemeenten minder dan 3,5 percent en er zijn er die meer krijgen. Antwerpen is in dat laatste geval.

Voor ik op de concrete situatie van de stad Antwerpen inga, wil ik eens en voor altijd de mythe uit de wereld helpen dat de Vlaamse Regering terugkomt op eerder gemaakte beloften, toezeggingen, engagementen of hoe ze ook worden verwoord ten aanzien van de gemeenten. Dit is niet correct. Het klopt dat de administratie Binnenlandse Aangelegenheden jaarlijks een raming aan de gemeenten overmaakt met het aandeel uit het Gemeentefonds dat ze kunnen verwachten voor de volgende jaren. De nadruk ligt hierbij op het woord 'raming' en dit wordt ook uitdrukkelijk vermeld in de brieven aan de gemeenten. Van enige belofte of toezegging is dan ook geen sprake.

Het is trouwens niet mogelijk definitieve cijfers te geven omdat de verdeling van het aandeel afhankelijk was en is van een aantal onzekere factoren. Ten eerste is er de groeivoet van de globale pot van het Gemeentefonds op Vlaams niveau. Deze werd bepaald door de jaarlijkse evolutie van het indexcijfer, verhoogd met de geraamde groei van het BNI. Dit laatste cijfer is pas in de maand oktober van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar bekend. Dus voor 2005 kennen we dit pas in oktober 2004. Ten tweede zijn er de interne verdelingscriteria binnen het Gemeentefonds zelf waardoor de respectieve aandelen van individuele gemeenten in functie van gewijzigde parameters in de loop der jaren kunnen wijzigen.

Er wordt dus altijd met een raming gewerkt en de gemeenten zijn hiervan perfect op de hoogte. Met de beslissing van de Vlaamse Regering om voor de rest van de legislatuur met een vaste groeivoet van 3,5 percent op de globale pot van het Gemeentefonds te werken, is alvast één variabele weggevoerd en zullen de ramingen in de toekomst veel nauwkeuriger zijn. De gemeenten weten nu perfect waaraan ze zich kunnen verwachten en dit laat ze, en ook de Vlaamse Gemeenschap, toe om een veel nauwkeuriger meerjarenraming te maken. Dit is pas een daad van degelijk bestuur.

Keulen

Ik wil bovendien benadrukken dat de vaste groeivoet van 3,5 percent een realistische groeivoet is. Voor 2005 betekent dit dat de globale pot voor het Gemeentefonds 1.649.046.000 euro bedraagt, een stijging met 55.765.000 euro of 2,25 miljard oude Belgische frank. Over de volledige legislatuur zal de dotatie aan het Gemeentefonds met 300 miljoen euro of 12,1 miljard frank stijgen. Ik daag u uit om binnen de begroting van de Vlaamse Gemeenschap een andere basisallocatie te vinden waar dergelijke groei nu al wordt gegarandeerd voor de rest van de legislatuur, los van het Stedenfonds natuurlijk, waarvoor in eenzelfde regeling is voorzien. Deze beslissing sluit bovendien niet uit dat in 2007, wanneer een belangrijke opstap van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap wordt verwacht, nog een extra inspanning gebeurt ten aanzien van de gemeenten.

Zoals gesteld heeft de beslissing inzake de vaste groeivoet van 3,5 percent betrekking op de globale dotatie aan het Gemeentefonds. Op individueel gemeentelijk niveau zal de groeivoet verschillen en kan ze zelfs negatief zijn. Dit wordt veroorzaakt door de waarborgregeling, een betere of slechtere score voor diverse verdelingscriteria zoals kansarmoede, centrumfunctie, oppervlakte bos, fiscale draagkracht, enzovoort, in vergelijking met een vorige raming, en een eventuele correctie voor gemeenten met een lagere fiscaliteit.

Dit brengt ons tot de concrete situatie in Antwerpen. Op basis van het nieuwe groeipercantage voor het Gemeentefonds wordt in 2005 voor Antwerpen in 423.607.137 euro voorzien. In vergelijking met de dotatie voor 2004 betekent dit een stijging van bijna 5 percent of 20.272.204 euro. Antwerpen krijgt hiermee ongeveer 25,7 percent van de globale pot van het Gemeentefonds. Per inwoner komt dit neer op 931 euro, wat op Gent na het hoogste bedrag is in Vlaanderen.

Voor de volledigheid wijs ik ook op het Stedenfonds waarvoor dezelfde vaste groeivoet werd goedgekeurd. Ook binnen dit fonds krijgt Antwerpen het leeuwenaandeel van de middelen, meer bepaald 45.357.473 euro op een globale pot van 107.718.000 euro, of maar liefst 42,1 percent. Ten opzichte van 2004 is dit een stijging van 3,8 percent wat dus opnieuw groter is dan het Vlaamse gemiddelde van 3,5 percent.

Als we de cijfers vergelijken met deze van de vorige legislatuur, dan zien we dat er in het verleden en in de toekomst belangrijke inspanningen werden en worden geleverd. Ten opzichte van 1999 ontvangt Antwerpen in 2005 maar liefst 96,6 miljoen euro of 3,9 miljard frank meer binnen het Gemeentefonds. Op basis van de meest recente ramingen zal de dotatie aan Antwerpen in deze legislatuur gemiddeld met 4,5 percent stijgen, dus duidelijk meer dan het Vlaamse gemiddelde. Antwerpen krijgt in 2005 uit beide fondsen samen 468.964.610 euro of 18,9 miljard frank, goed voor een aandeel van 26,7 percent.

Ik ben de eerste om te onderkennen dat Antwerpen een stad is met veel problemen. We moeten echter ook toegeven dat Vlaanderen zijn best doet voor de stad. Alle fracties hebben opmerkingen bij en soms negatieve kritiek op de vaste groeivoet van 3,5 percent. De VVSG heeft zich verplaatst in de budgettaire werkelijkheid van Vlaanderen en kwam tot het voorstel om een groeivoet te berekenen op basis van de inflatie plus 2 percent. Dat betekende concreet 1,13 percent plus 2 percent of in totaal 3,13 percent. Met onze 3,5 percent leveren we dus een goede inspanning.

De voorzitter: De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris: Mijnheer de minister, u hebt me blijkbaar verkeerd begrepen. Ik heb niet gezegd dat Vlaanderen niet genoeg doet voor Antwerpen, integendeel. We zijn blij met wat we krijgen. Ik verwijt u echter wel dat er op zijn zachtst gezegd ongelukkig is gecommuniceerd. Uw ministerieel schrijven van 27 augustus 2004 op basis waarvan elk ordentelijk bestuur zijn meerjarenbegroting moest opmaken, gaf heel andere cijfers dan diegene die uiteindelijk gehanteerd zullen moeten worden. Voor Antwerpen komt dit neer op jaarlijks minderinkomsten van 2.851.271 euro over een periode van vijf jaar.

U zegt dat Vlaanderen veel doet voor Antwerpen. Ik wijs u erop dat Antwerpen ook veel doet voor Vlaanderen. Die 2.851.271 euro komt overeen met wat Antwerpen jaarlijks mee betaalt voor onder andere de opera en de zoo. Gent bijvoorbeeld heeft de operataak afgestoten omdat de stad vindt dat ze die instelling niet mee moet financieren. Als Antwerpen een sluitende meerjarenbegroting moet opmaken, dan zouden deze dingen ook wel eens in vraag kunnen worden gesteld, en daar wil ik u

Penris

voor waarschuwen. Ik zeg niet dat u niet genoeg doet voor de Vlaamse gemeenten en steden, maar wel dat u erg ongelukkig hebt gecommuniceerd. U hebt Antwerpen een meerjarenbegroting doen opstellen op basis van cijfers die u ter beschikking hebt gesteld op 27 augustus 2004. Eenmaal Antwerpen die cijfers in een begroting heeft gegoten, komt u met andere cijfers af en dat zal op langere termijn consequenties hebben.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Ik heb in mijn communicatie het principe gehanteerd van de goede huisvader. Ik heb gisteren gesproken met de burgemeesters en voorzitters van de OCMW's van Oost-Vlaanderen en voor hen is de werkwijze duidelijk. Iedereen weet hoe de groeivoeten moeten worden geïnterpreteerd. Ik heb in augustus gewerkt met de cijfers waarover ik beschikte. De schepenen van Financiën, de ontvangers en hun medewerkers weten die te plaatsen. Van het ogenblik dat ik de correcte cijfers had, heb ik die mee gedeeld.

Ik heb een boon voor Antwerpen en ik doe er mijn uiterste best voor. De situatie is er niet gemakkelijk, maar Vlaanderen geeft 468.964.000 euro, en dat is niet weinig. U kunt moeilijk zeggen dat Vlaanderen schraperig is voor Antwerpen, integendeel. Met die cijfers kunnen we naar buiten komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Rob Verreycken tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over het functioneren van stedelijke vzw's en de controle daarop

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Verreycken tot de heer Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over het functioneren van stedelijke vzw's en de controle daarop.

De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik blijf met deze vraag om uitleg in Antwerpen. Een tijd geleden is daar de Visa-crisis losgebarsten en dit heeft ingrijpende gevolgen gehad voor de hele top van de Antwerpse stedelijke administratie die in verdenking is gesteld of werd vervangen. De procureur heeft recent in het weekblad Knack gezegd dat hij naar aanleiding van die crisis op een ijsberg van fraude is gestoten waarvan we nog maar het topje hebben gezien.

De Visa-aspecten waren belangrijk, maar er is een veel ernstiger vorm van fraude aan het licht gekomen, namelijk die via de stedelijke vzw's. In de media is al gepraat over een aantal gevallen, zoals het plaatsen van airco zonder offerte, het aanwerven van personeel zonder examens en daarbij werden de vzw's SOMA en Telepolis genoemd. Deze manier van werken blijft echter niet beperkt tot die enkele stedelijke vzw's.

We hebben in de gemeenteraad destijds al aangedrongen op het krijgen van een lijst van alle stedelijke vzw's in Antwerpen. Dat werd altijd afgewimpeld omdat het zogezegd te moeilijk was om zo'n lijst op te stellen. Dergelijke lijst is nu toch met veel moeite intern opgemaakt en ze heeft ons via een gunstige wind bereikt. Daaruit blijkt dat er in Antwerpen maar liefst 95 stedelijke vzw's actief zijn.

Uit de bijlage bij die lijst blijkt bovendien dat de burgemeester en schepenen van Antwerpen in gemiddeld vijftien tot twintig vzw's zitting hebben. Dat maakt meteen duidelijk dat een echte controle en een degelijk bestuur ervan onmogelijk is. Welke burgermeester of schepenen van een stad met de omvang van Antwerpen heeft de tijd om alle vergaderingen bij te wonen en met kennis van zaken te oordelen over alles wat er gebeurt? Dat is onmogelijk. Het is dan ook duidelijk dat dit kluwen dringend moet worden gesaneerd. Op het einde van de vorige regeerperiode heeft voormalig minister Van Grembergen bepaalde aanzetten gegeven, maar tot nu toe zonder resultaat.

In een persbericht van de stad Antwerpen staat: 'Geen paniek voor de werknemers van de vzw's. Het stadsbestuur wil duidelijk stellen dat het momenteel geen plannen heeft om stedelijke vzw's lineair af te schaffen'. De burgemeester heeft op

Verreycken

een bepaald moment ook verklaard: 'Er is gesjoemel geweest bij de vzw SOMA en we zullen die ontbinden, maar ik wil bepaalde taken van de vzw overbrengen naar een nieuwe vzw Focus om te ontsnappen aan de weinig soepele aanwervings- en verloningssystemen die in de stadsadministratie gelden'. Het stadsbestuur weet dus dat er gefraudeerd wordt en dat er personeel is aangeworven op een onwettige manier, maar men noemt dat dan soepelheid. Als de taken van de vzw worden overgebracht naar de reguliere stadsdiensten, dan moeten alle wettelijke normen worden nageleefd en die zijn veel te strikt. Het bestuur wil met andere woorden het kluwen van stedelijke vzw's behouden.

Het Antwerpse college heeft recent een nieuw voorstel opgemaakt om een tiental vzw's af te schaffen die al in geen jaren meer werkten. Het college wil zelfs een nieuwe indeling maken in allerlei categorieën. De vzw's zouden worden opgedeeld in opdrachthoudende vzw's, operationele vzw's, regie vzw's en vzw's die een toelage krijgen. Kortom, de onduidelijkheid zal nog groter worden. Ik vraag me trouwens af wat de wettelijke basis is van al deze termen.

Ik heb in de gemeenteraad, nog voor de Visa-crisis, gepleit voor een sanering van de vzw's en dat via de afschaffing van het merendeel ervan. In een context van behoorlijk, transparant en democratisch bestuur kunnen er maar twee soorten vzw's zijn. Enerzijds moeten er vzw's zijn die een taak uitvoeren van publiek, stedelijk of overheidsbelang. Er moet dan wel worden aangetoond waarom er een aparte vzw nodig is en waarom die taken niet kunnen gebeuren door de reguliere stadsdiensten. Bovendien moeten de regels worden toegepast van de omzendbrief Kelchtermans van 1996 die stelt dat stedelijke vzw's exact dezelfde regels moeten naleven als de stedelijke overheid op vlak van offertes, aanbestedingen en aanwervingen. Dat moet dan natuurlijk worden gecontroleerd en daar wringt het schoentje. Op een vraag tijdens de vorige regeerperiode heeft voormalig minister Van Grembergen geantwoord dat hij geen lijst had van de stedelijke vzw's. Controle is dan ook onmogelijk. Anderzijds kunnen er privé-vzw's zijn die worden gesubsidieerd op naam in de begroting. Er moet dan worden nagegaan of de subsidi-

die daadwerkelijk wordt gebruikt waarvoor ze is bedoeld. De financiering kan ook gebeuren via een subsidiereglement, wat afdoende controle mogelijk maakt.

Mijnheer de minister, ik heb tal van vragen over de vzw's. Weet u hoeveel vzw's er zijn? Hebt u er enig idee van hoeveel er in andere steden zijn? Wat is uw houding tegenover dat kluwen van vzw's? Hoe ziet u erop toe dat Antwerpen desnoods wordt gedwongen om daaraan paal en perk te stellen? Meent u dat de opdeling in categorieën die de stad Antwerpen nu wil doorvoeren, enige basis heeft en een goede zaak is? Kunt u zich vinden in de redenering dat er een duidelijke afgrenzing moet komen van wat een stedelijke vzw kan en wat niet, en dat er dus een sanering van dit kluwen moet komen?

Ik heb ook enkele vragen over details die op het eerste gezicht van weinig belang lijken te zijn, maar die destijds al in de omzendbrief Kelchtermans werden omschreven. Het gaat om dingen waarop in Antwerpen herhaaldelijk is aangedrongen, maar die blijkbaar zeer moeilijk uit te voeren zijn. Zo is het elementair dat alle basisgegevens van die vzw's in een lokaal van het stadhuis aanwezig moeten zijn, zodat de gemeenteraadsleden er op elk gewenst moment inzage van kunnen nemen. Want niet alleen gebeuren er in dat kluwen van vzw's allerlei dingen die het daglicht schuwen, die vzw's zijn ook gehuisvest op tientallen adressen verspreid over heel de stad, en de documenten moeten door de gemeenteraadsleden daar ter plaatse worden ingekeken. Aangezien er 95 zijn, is het fysiek onmogelijk om een overzicht te krijgen van de gegevens.

Mijnheer de minister, meent u ook niet dat, als het stadsbestuur al denkt een aantal taken te moeten overdragen aan een stedelijke vzw, het essentieel is dat ook de oppositie daarin vertegenwoordigd is? Moeten niet ten minste meerderheid en oppositie weten wat daar gebeurt, welk beleid er wordt gevoerd? Persoonlijk denk ik dat de aanwezigheid van de oppositie het licht van de democratie doet schijnen in plekken die anders duister blijven, en die zich op die manier lenen tot praktijken die minstens twijfelachtig zijn. Hoe wilt u dit kluwen van vzw's in Antwerpen controleren en, wat mij betreft, het liefst ook saneren?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, collega's, wat betreft de juridische grenzen van het werken met vzw's, is het evident dat vzw's in geen geval de kerntaken van steden en gemeenten kunnen overnemen. Dat beginsel vloeit voort uit het publiekrechtelijk statuut van de gemeenten en de waarborgen voor het democratisch bestuur die daaraan verbonden zijn.

De artikelen 41 en 162 van de Grondwet houden in dat de gemeentelijke belangen behartigd worden door de organen van de gemeente die de wet met dat doel heeft ingericht, namelijk de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen. Het is de gemeenten niet toegelaten hun opdrachten uit te oefenen via andere organen, dan in overeenstemming met de wet.

Wat betreft het aantal vzw's in steden en gemeenten, wil ik er vooreerst op wijzen dat het voor de lokale besturen niet verboden is om vzw's op te richten of eraan deel te nemen. In bepaalde regelgeving, vooral in de sectoren jeugd, sport en cultuur, is het hanteren van de vzw-rechtsvorm zelfs opgelegd als voorwaarde voor erkenning en subsidiëring. Op die manier kan immers het lokaal bestuur gemakkelijker en rechtstreekser met het werkveld zelf samenwerken en kan het werkveld beter bij het beleid worden betrokken dan via het reguliere gemeentelijk beheer.

Daarnaast is het de gemeenten en de steden natuurlijk ook toegestaan vzw's die geen rechtstreekse band hebben met het eigen bestuur, te ondersteunen met subsidies of andere voordelen. Zoals gezegd moet het gebruik van de vzw als rechtsvorm gebeuren met respect voor de bevoegdheden van de gemeentelijke organen.

Mijn voorganger Kelchtermans heeft reeds in 1993 gepoogd om via een omzendbrief meer klaarheid te brengen in de rechtsverhouding tussen gemeenten en de vzw's. Volgens die omzendbrief van 21 april 1993 is er sprake van een gemeentelijke of stedelijke vzw als voldaan is aan enkele belangrijke voorwaarden. De bestuursorganen moeten worden samengesteld uit een meerderheid van leden, die deel uitmaken van de gemeente- of provincieraad of uit een meerderheid van leden die rechtstreeks worden aangeduid of verkozen door leden van die raden. Bovendien moet uit de begrotingen of de rekeningen blijken dat de financiële middelen

voor meer dan de helft ten laste vallen van de gemeente- of provinciebegroting.

Deze definitie komt erop neer dat er sprake is van een gemeentelijke vzw, wanneer blijkt dat het lokale bestuur in de oprichting, de leiding en de financiering een bepalende rol speelt, zodat die vzw als het ware een deel van de opdrachten van het openbaar bestuur overneemt.

De controle van de vzw's waaraan de steden en gemeenten toelagen verlenen, is in de eerste plaats de opdracht van het stadsbestuur zelf. De wet van 14 november 1983 betreffende de controle op de toekenning en de aanwending van sommige toelagen legt de bevoegdheid inzake de controle op het correct gebruik van verstrekte toelagen bij het stadsbestuur. De toezichthoudende overheid heeft slechts marginale bevoegdheden. Het decreet op het administratief toezicht organiseert geen toezicht op de handelingen van de vzw's. Er is slechts onrechtstreekse controle mogelijk, vooreerst op de beslissingen van de gemeenteraad inzake de oprichting of toetreding tot vzw's en vervolgens via de toelage die in de begroting is ingeschreven.

Collega's, dit beantwoordt aan de geest in dit huis en overall in Vlaanderen, zoals ik gisteren nog kon ervaren toen ik rond de tafel zat met de burgemeesters van Oost-Vlaanderen. Elders in Vlaanderen zal het niet anders zijn. Vlaanderen opteert voor een algemeen toezicht. Geen bijzonder toezicht want dat doet denken aan een keizer-kostermentaliteit waarbij Vlaanderen altijd groen licht moet geven om lokaal iets te doen. Daar wilde juist iedereen van af. Ik krijg nog altijd te horen dat de gemeenten autonomie willen. Ze willen met rust gelaten worden en hun ding doen. Eventueel willen ze wel een doelstellingencontrole bij het verstrekken van een toelage, maar ze willen niet dat altijd over hun schouders wordt gekeken en dat ze worden beknot. Ze hebben hun eigen organen die controle en toezicht uitoefenen en zijn perfect in staat dat te organiseren.

Het algemeen toezicht is in feite een klachten-toezicht geworden en als er klachten komen, dan worden die onderzocht volgens het principe gelijke monniken, gelijke kappen. We proberen op uniforme wijze te werken. Een bepaald type van klacht wordt telkens op dezelfde manier behandeld.

Ik weet dus niet hoeveel vzw's er zijn en ik hoef het in deze filosofie ook niet te weten. Anders ko-

Keulen

men we in een sfeer van achterdocht en wantrouwen. Ik ben in de eerste plaats de minister van de steden en gemeenten, en ben dan ook een voorstander van autonomie. Ik ben voor sterke lokale besturen. Als er echter gegronde klachten zijn, dan zal ik optreden, samen met de administratie.

Hiermee verwoord ik perfect de geest die daaromtrent bestaat in het parlement. Bij alle mogelijke gelegenheden krijgen we dit te horen. Ook bij bezoeken op het terrein, bij burgemeesters en meerderheden van alle strekkingen, horen we deze filosofie over het gemeentelijk niveau.

Ik wijs tot slot nog op de prerogatieven van de gemeenteraadsleden die, overeenkomstig artikel 84 van de nieuwe gemeentewet, inzagerecht hebben in alle bestuursdocumenten. Als het stadsbestuur in de overeenkomst met de vzw de doelstellingen bepaalt, de verplichte toepassing afspreekt van de wetgeving op de overheidsopdrachten en het personeelsstatuut en tevens in volle openbaarheid de wijze van rapportering en inzagerecht overeenkomt, dan lijken mij de nodige waarborgen voorhanden voor een gezond beheer van overheidsmiddelen.

Ook burgers hebben in het kader van de openbaarheid van bestuur recht op het opvragen van bestuursdocumenten. We gaan dus ver in ons klachtentoezicht. Er is controle mogelijk, enerzijds door de democratisch verkozen organen, de gemeenteraadsleden, maar anderzijds ook door de burgers, via de wetgeving op de openbaarheid van bestuur.

Vlaanderen heeft niet het patent op eerlijkheid en competentie, knowhow en expertise. Dat bestaat ook op andere niveaus. Als we pleiten voor lokale autonomie, zoals ik doe, dan gaat het om lasten en lusten. De last is dat er controle wordt georganiseerd en dat zo de legitimiteit van handelingen en beslissingen wordt getoetst en afgedwongen. Als er klachten zijn, die van iedereen kunnen komen, dan worden ze door de administratie onderzocht. De regering neemt daarin dus ten volle haar verantwoordelijkheid.

Het is duidelijk dat de stad Antwerpen mettertijd een groot aantal vzw's heeft opgericht en ondersteund die belangrijke opdrachten van de stads-overheid uitvoeren. Leden van het college van burgemeester en schepenen zijn betrokken bij de

leiding ervan of oefenen die leiding uit. Naar aanleiding van de bestuurscrisis in 2003 verricht het stadsbestuur, na afspraak met mijn ambtsvoorganger Van Grembergen, een doorlichting van de vzw's met het oog op een rationalisering. In het kader daarvan zullen vzw's zoals bijvoorbeeld SOMA worden ontbonden. Deze doorlichting van de vzw's is opgenomen in een addendum bij het bestuursakkoord. De stad zal met de vzw's ook overeenkomsten sluiten.

Deze door de stad Antwerpen genomen acties moeten ertoe bijdragen dat er in de toekomst betere afspraken worden gemaakt met de vzw's en dat de besteding van toelagen aan de vzw's daadwerkelijk wordt gecontroleerd. Ik vraag de gouverneur wel, zoals ik overal doe, om nauwgezet toe te zien op de correcte toepassing van de bovenvermelde principes bij de oprichting van vzw's en de inschrijving van toelagen op de begroting. Ik vraag hem ook daarover aan mij te rapporteren.

Mijnheer Verreycken, u hebt blijkbaar de lijst van de vzw's, hoewel u er toch nog naar vraagt. Over de vzw SOMA kan ik nu geen uitspraak doen, niet omdat ik dat niet wil, maar omdat er een gerechtelijk onderzoek loopt. Het zou onhandig en zelfs onverantwoord zijn daarover nu uitspraken te doen, want die kunnen het gerechtelijk onderzoek doorkruisen. Dat is niet waar we op uit zijn. Ik wacht de resultaten van het onderzoek dus af.

Ik heb de nieuwe opdeling van vzw's in types vernomen via uw vraag. De directeur-generaal van ABA heeft met de stadssecretaris contact opgenomen om hierover informatie te krijgen. Die zal ons worden bezorgd. Inzagerecht heeft iedereen, zeker de democratisch verkozen gemeenteraadsleden, maar ingevolge de wet op de openbaarheid van bestuur ook alle burgers.

In principe zitten in de stedelijke vzw's ook de leden van de oppositie, naast die van de meerderheid. Dat hangt echter ook af van het type van vzw. Het havenbedrijf is bijvoorbeeld een autonoom gemeentebedrijf, dat niet onder het toezicht valt. Het is een ander type van beheersstructuur, bedoeld om dit soort opdrachten soepel, accuraat en performant te kunnen uitvoeren. In andere vzw's wordt dan weer gewerkt met privé-partners.

Elk geval moet dus worden getoetst aan de concrete situatie. Daarin schuilt ook het gevaar van

Keulen

dit soort algemene vragen. Ze leiden tot uitspraken die achteraf worden toegepast op concrete situaties, die echter niet corresponderen met de gestelde vraag.

We volgen dit op de voet, zeker waar het gaat om het bestuursakkoord. Ik heb begrepen dat het proces nu aan afronding toe is. We zullen de resultaten, ook omtrent de vzw's, dus eerstdaags ontvangen. Zeker op de punten waarover we akkoorden hebben gesloten, zoals in 2003 onder mijn voorganger, zien we toe op het omzetten ervan in de praktijk.

De voorzitter: De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de voorzitter, ik dank u voor uw antwoord, maar het voldoet niet. U zegt te geloven in de lokale autonomie van de gemeenten en steden. Het zijn dus zij die in de eerste plaats de controle moeten uitoefenen. Ik neem aan dat dit als algemeen principe wordt gehanteerd, maar in het specifieke geval van Antwerpen is de boswachter nog altijd de stroper.

Deze mensen worden namelijk geacht zichzelf te controleren. De mensen die deel uitmaken van het schepencollege, zijn exact dezelfde die bijvoorbeeld via de raad van bestuur van de vzw SOMA extra personeel voor het eigen kabinet in dienst hebben genomen, en dat zonder examen of aanwervingsprocedure. Ik zie niet in hoe die mensen zichzelf daarvoor zouden sanctioneren of er zelf controle op zouden kunnen uitoefenen. Dit zijn geen verzinsels of insinuaties, maar feiten, en de procureur zegt dat het een ijsberg is waarvan we op dit ogenblik nog maar het topje zien.

De Vlaamse overheid, die het toezicht uitoefent op de gemeenten, gaat terecht uit van het algemeen principe dat de gemeente in staat is zelf haar werking te controleren. Als ze echter zulke signalen krijgt van een procureur, waarom neemt ze dan niet zelf het initiatief om bijvoorbeeld een speciaal team aan te stellen van vijf gespecialiseerde ambtenaren, en het uit te sturen naar die 95 vzw's? Zij zouden daar kunnen nagaan wat die vzw's doen, wat hun taak is, hoeveel ze ontvangen en wat ze daarmee dan doen.

U stelt ook dat er een algemeen inzage- en controlerecht is voor het gemeenteraadslid, en zelfs voor elke burger. Theoretisch en juridisch gesproken is dat ongetwijfeld correct. Hoe kan echter van een gemeenteraadslid worden verwacht dat het documenten gaat controleren op 95 verschillende adressen in de stad? Trouwens in Antwerpen wordt dat inzagerecht, dat ook vroeger al door uw voorgangers is bevestigd, afgeblokt.

Ik geef een concreet voorbeeld. De gemeenteraad had de opdracht gegeven aan het auditcomité, gespecialiseerde ambtenaren van de stad, om een aantal stedelijke vzw's door te lichten. De vzw CISO, geleid door schepen Pauwels, werd gevraagd naar een lijst van het personeel, maar weigerde die te verstrekken. De redenering luidde dat het wel een stedelijke vzw is, maar dat het onthullen van wie voor hen werkt, een schending van de privacy van die personeelsleden zou betekenen. Het is een absolute aberratie dat een stedelijke vzw aan ambtenaren van de stad die handelen in opdracht van de gemeenteraad, gewoon weigert om bepaalde informatie te geven. Dat is trouwens in diverse media aan de orde geweest.

Juridisch en theoretisch bestaat het recht dus, maar op het terrein in Antwerpen is de cirkel rond. Het kluwen is gigantisch. Controle door de oppositie is er niet, want die wordt geweerd. Wanneer mensen gebruik willen maken van hun inzagerecht, dan wordt informatie geweigerd.

Mijnheer de minister, het is dus absoluut noodzakelijk dat u afstapt van het vertrouwen in het stedelijk bestuur van Antwerpen. U moet zelf initiatief nemen. Dit heeft trouwens een déjà-vu-effect. Toen hierover in 2000 – drie jaar voor de bestuurscrisis – in de gemeenteraad van Antwerpen de eerste vragen werden gesteld, was de reactie dat we ons bezighielden met insinuaties. In de stedelijke vzw's zou niets verkeerd gebeuren, maar drie jaar later is de bom gebarsten.

Deze regeerperiode is pas begonnen. Ik ben ervan overtuigd dat u, aangezien ook de procureur zegt dat dit een ijsberg is waarvan we nog maar het topje zien, in de komende maanden en jaren toch gedwongen zult zijn u ter plaatse te begeven, of mensen ter plaatse te sturen, om het kluwen te ontwarren. Zoals het nu functioneert – en in Antwerpen hebben ze blijkbaar de bedoeling om het

Verreycken

zo te laten functioneren – is wellicht, vanuit het oogpunt van goed bestuur en correcte besteding van overheidsgeld, het einde van de fraude nog niet in zicht.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer Verreycken, als verkozen raadslid werpt u blijkbaar de handdoek in de ring. Dat is een teken van onmacht. U vervult daarmee niet uw morele plicht om de meerderheid te controleren. U beschikt over instrumenten die de wet en andere verkozenen u ter beschikking stellen. U kunt ook gebruik maken van het klacht-recht bij de hogere overheid, maar dan moet het wel onderbouwd zijn met feiten en in de gepaste vorm.

We kijken heel zorgvuldig toe op de uitvoering van het bestuursakkoord. Dat vloeit voort uit de bestuurscrisis van 2003. Toen zijn er afspraken gemaakt, onder andere met betrekking tot de vzw's. Op de vzw's zelf proberen we via de gouverneur toch wat toezicht te houden, en na te gaan hoe ze nu precies georganiseerd zijn. We kunnen dan ook niet van laksheid worden beschuldigd.

U moet wat u zegt ook concreet maken. Nu is het een algemeen verhaal, en daar wil ik niet in mee-gaan. Ik ben zeker niet voor vrijheid-blijheid en wachten tot het misloopt, maar als we pleiten voor autonomie en lokale armslag, voor het geven van mogelijkheden om de opdrachten uit te voeren die op lokaal niveau moeten worden uitgevoerd, dan moeten we daar ook de verantwoordelijkheid bij geven die erbij hoort. Het gaat om lasten en lusten.

De verantwoordelijkheid wordt op lokaal niveau ook gedeeld door meerderheid en oppositie, en iedereen heeft daarin zijn eigen specifieke verantwoordelijkheid. Vlaanderen heeft daarbij het klachtentoezicht. Dat is heel ruim, want het kan ook gebruikt worden door een doorsnee burger. Bovendien heeft de Vlaamse overheid in de crisis waarnaar u verwijst, ten volle haar verantwoorde-lijkheid genomen. We proberen ook alles te doen om de toepassing van de toen gesloten akkoorden in de praktijk af te dwingen.

De voorzitter: De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de minister, ik zal de evolutie na de gemaakte akkoorden en af-spraken uiteraard met interesse volgen vanop dit niveau. Toch verzet ik me duidelijk en met klem tegen de verwijten aan de gemeenteraad. De ge-meenteraad heeft de afgelopen jaren herhaaldelijk met interpellaties, plaatsbezoeken en schriftelijke vragen zijn werk gedaan. Het schepencollege is nadrukkelijk geïnterpelleerd op alle mogelijke niveaus en met alle middelen die ter beschikking zijn. We zijn echter geconfronteerd met de weige-ring de wet na te leven en de weigering bepaalde informatie te verstrekken.

De lijst van 95 vzw's die ik u toon, is voor het eerst gevraagd in een interpellatie in 2000. Toen werd gezegd dat het opstellen van die lijst onmogelijk was. Nu heb ik hem in handen, niet omdat hij mij overhandigd is als gemeenteraadslid dat ernaar vraagt, maar omdat een ambtenaar hem bezorgd heeft aan de gemeenteraad, en daarmee in feite een fout heeft begaan. De wet wordt dus niet toegepast en, nog beter, er wordt op papier gelogen tegen-over gemeenteraadsliden.

Zo is bijvoorbeeld de schriftelijke vraag gesteld door een gemeenteraadslid of er bij de vzw Telepoli personeelsleden waren die betaald werden om te werken op het kabinet. Het antwoord kwam in de vorm van een uittreksel uit een verslag van de raad van bestuur van Telepolis, waarin letterlijk staat ter attentie van het gemeenteraadslid: 'Nee, dat is niet het geval.' Opnieuw is via een gunstige wind, door toedoen van een ambtenaar, het volledige verslag bezorgd, en dat is anders dan het uittrek-sel. Er staat: 'Nee, dat is niet het geval, behalve de personen die werken op de kabinetten van de heer X, Y en Z.' De stukken van de vergaderingen van bepaalde stedelijke vzw's worden dus gewoon ver-valst wanneer gemeenteraadsliden om informatie verzoeken.

Mijnheer de minister, de gemeenteraadsliden wor-den geconfronteerd met besturen die manifest te kwader trouw zijn, niet antwoorden op vragen, weigeren om gegevens te verstrekken, en zelfs ge-drukt liegen over zaken die beslist zijn in de organen van stedelijke vzw's. Het is dan ook absoluut onaanvaardbaar en onheus dat u hun ook maar enig verwijt maakt. De afgelopen jaren hebben zij herhaaldelijk geprobeerd van hun wettelijke mo-gelijkheden gebruik te maken om bepaalde dingen aan het licht te brengen.

Verreycken

De bal ligt nu in uw kamp, het kamp van de Vlaamse overheid. De fraudezaken zijn duidelijk en bewezen. Het zijn geen vage aantijgingen, maar harde feiten die op tafel liggen. U moet zelf het initiatief nemen om dit kluwen te ontwarren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.40 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP: Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

